

Wojciech Jankowski

PRZYRODNICZE SKUTKI BUDOWY I FUNKCJONOWANIA ZBIORNIKÓW SUCHYCH I WIELOFUNKCYJNYCH – DOŚWIADCZENIA Z OCENY WYBRANYCH ZBIORNIKÓW

Impact of building and functioning of the dry dams and multi-purpose dams on nature, experience on some dams

ABSTRAKT: Dokonano przeglądu własnych doświadczeń przy wykonywaniu ekspertyz przyrodniczych, ocen oddziaływania na środowisko dla suchych i wielofunkcyjnych zbiorników retencyjnych, wybrano istotne problemy, z jakimi stykają się przyrodniczy przy współpracy z projektantami zbiorników i inwestorami. Wykonano też przegląd wybranych pozycji literatury przedmiotu pod kątem oceny wpływu na ekosystemy dolin rzecznych wielofunkcyjnych zbiorników retencyjnych i zbiorników suchych, przedstawiono sposoby minimalizowania strat przyrodniczych.

SŁOWA KLUCZOWE: zbiorniki retencyjne, przyroda dolin rzecznych

ABSTRACT: The author's personal experience from environmental expert's reports and impact assessments of dry dams and multipurpose reservoirs is presented. The article discusses selected problems encountered by environmentalists while cooperating with reservoir designers and investors. Specialist publications are reviewed in terms of the impact of dry and multipurpose dams on river valley ecosystems and the measures for mitigating their negative influence.

KEY WORDS: water reservoirs, river valley environment

Wstęp

Zbiorniki suche, małe i duże zbiorniki wielofunkcyjne buduje się w dolinach rzecznych, a nawet w obszarach źródłowych. Służą wielu celom. O ile funkcją suchych zbiorników jest ochrona przeciwpowodziowa (Wyżga i Radecki-Pawlik 2011), to małe i duże zbiorniki wielofunkcyjne, zwane też „mokrymi”, wykorzystywane są do: ochrony przeciwpowodziowej, ochrony przed suszą terenów przyległych i położonych niżej w dolinie – głównie obszarów rolnych, zaopatrywania w wodę ludności i przemysłu, do produkcji energii, jako zbiorniki wody pitnej, do gromadzenia wody na potrzeby przeciwpożarowe, do hodowli ryb, a także są wykorzystywane

rekreacyjnie (Kornijów 2009). Małe zbiorniki wielofunkcyjne pełnią zwykle tylko część z wymienionych wyżej funkcji (Bieroński 2005). Podstawowa różnica między suchymi a wielofunkcyjnymi zbiornikami polega na sposobie ich użytkowania. Zbiorniki suche są częściowo zalewane raz na kilka – kilkanaście lat i sporadycznie są całkowicie wypełniane wodą w czasie bardzo dużych wzebrań (Lenar-Matyas et al. 2009), a zbiorniki wielofunkcyjne są stale wypełnione wodą. Poziom wody w takim zbiorniku zależy od stawianych mu zadań, od wielkości opadów i ich rozkładu w ciągu roku w górze zlewni. Obszerne omówienie problemów przyrodniczych, środowiskowych, ekonomicznych, społecznych zawiera duże dzieło „ZAPORY